

גבורה ישראלית

ד' נפלאות במה שרדה לפניהם את כל סדרי הגבורות הללו, ולא עמד בפניהם סיחון מלך האמורי, עם כל גבורת פראותו, המדברית, הסייחית והערודית, ולא הועילה לעוג הענק הנפלא. אשר נותר מיתר הרפאים, כל גבורתו הגופנית הנוראה, ולכל ממלכות כנען לא הועילה להם כל גבורתם הקיבוצית, אשר נוסדו יחד, נגד עצת ד', להלחם בישראל. וזה לנו לימוד לדורות, שעצת ד' ודבר קדשו לעולם יעמדו, ולא יועילו כל גבורות פראיות נפשיות, ולא גבורות חומריות ענקיות, ולא סוד גויים וממלכות, אשר יוסדו יחד על עם ד', כמו שהיה מאז. לסיחון מלך האמורי, ולעוג מלך הבשן, ולכל ממלכות כנען.

ונתן ארצם לנחלה, נחלה לישראל עמו. שני חסדים גדולים עשה הקב"ה, בלקיחת א"י מידי העמים, שהיו מחזיקים בה סיחון מלך האמורי, ועוג מלך הבשן, בעבר הירדן, וכל ממלכות כנען בעיקר א"י. החסד הראשון הוא עצם העתקת הרשות, שנלקחה הארץ מהם בהשגחת השם יתברך, ונקבעה לנחלה, שאין לה הפסק, שלא היה זה כיבוש זמני, שאח"כ הוא מתבטל ובא לידי אחרים, אלא שנתן ארצם נחלה קבועה. והחסד השני הוא מה שהטביע הקב"ה בסגולת האה"ק, שמצד קדושתה איננה ראויה לשום עם מאומות העולם, כי-אם לישראל, נחלה לישראל עמו.

4. אורות עמו ט"ו; המלחמה ו'

כל העמים מתפתחים, ויוצאים אל הפועל על ידי תנועותיהם הטבעיות. המלחמות מעמיקות את הערך המיוחד של כל עם, עד שמתבלטת צורתו ויוצאת אל הפועל בהגמרה בכל פרטי עמקיה. ישראל הוא האספקלריא הכללית של כל העולם, וכל זמן שיש עם בעולם, שלא יצא אל הפועל הגמור בכל תכסיו, יש כחות לעומת זה באור הספוג של כנסת ישראל. על כן בכל זמן שמלכיות מתגרות זו בזו יוצאים אל הפועל ציורים מיוחדים להשלמתם של העמים, וממילא יולד כח השלמה בכנסת ישראל והיא מצפה לרגלו של משיח שיבא ויפיע במהרה בימינו.

שהכה גוים רבים, והרג מלכים עצומים. כשהרוח החשוך, השורש הפורה של הזדון, הטומאה והרשעות, מתכנס אל תוך הלב של המונים גדולים, הרי הוא מחולל נוראות להפסיק את החדירה של אור הקדושה האלהית, והאצילות של טהרת הנשמה האנושית, שהיא מביאה את האושר הנצחי, שהוא יסוד תיקון העולם באמת. וכל זמן שמספר גדול של אנשים, אחוזי רוח העושים, הם מאוגדים ביחד בתור גוי בעל תרבות מיוחדת, שהיא בנויה על אותו היסוד של הזוהמא הרשעית, הרי הם נעשים קיר ברזל להפסיק את האורה העליונה, ולהחזיק על ידי זה את העולם במחשכים, ובשביל כך יד' יוצר האורים היא נטויה, להכות את הגוים הרבים, אע"פ שאין אלה ההמונים כולם כלים ונאבדים, ורבים מהם ממשיכים את חייהם, גם אחרי שהוכו הגוים בתור כח מאוגד, אבל כבר נחלשה, ע"י הכאה זו, אותה החציצה העבה של הרוח המלא רשע, בהיותו נשען על אגד חזק של גוים רבים. אמנם המלכים, אלה האישים היחידים, כבירי כח הרשע, עמודי הטומאה, ואוצרי המחשכים, מפיצי הזדון ומחזיקי העול, הם, באישיותם הפרטית הגאיונה, יכולים הם להשיב את גלגל העולם אחורנית, ולהחשיך את הזוהר, שהתחיל להיות בוקע, בבית האפל של התבל, ע"י ההכאה של הגוים הרבים, שהגשימו בתרבותם הכללית את תוכן הרשעות לכל טומאותיה. להם אין תקנה אלא הריגה, מחית השם, ואיבוד מן העולם. והם הם מנפלאות אל-עולם, המנהיר נהורות הקודש, ומביא את הצדק העליון סוף - כל-סוף להופיע בעולמו, למרות כל אלה כחות המחשכים, המעכבים את הופעתו הטהורה. שהכה גוים רבים, והרג מלכים עצומים.

לסיחון מלך האמורי, ולעוג מלך הבשן, ולכל ממלכות כנען. הגבורה שהיא עומדת למופת, היא מצטיינת בשלשה אופנים: האחת היא הגבורה הנפשית, ובנדון של מלך עו וקשה היא מתבלטת, אם הוא פראי, בתכונותיו האכזריות, שאז קשה מאד לעמוד נגדו. על סיחון נאמר, שדומה לסייח במדבר, ודומה לערוד במדבר, היינו הגבורה הנפשית הפראית, שאין לה גבול בתוכן התפרצותה, וזה הוא הכח המטיל אימה, שהשתמשו בו רשעי-עולם הקדמונים, ביחוד כמו נבוכדנצר, שאכל ארנבא חיה, כדי להשריש בקרבן את מדת העריצות והאכזריות הפראית, אשר הכיר בכח זה את חיוק ממלכתו האימתנית. המדה השניה של הגבורה, היא הגבורה הגופנית הענקית, שבה נצטיין עוג מלך הבשן, הענק הגדול. והמדה השלישית היא המדה של הגבורה הבאה מכח הקיבוצי. והנה בהנחלת ארץ-ישראל לישראל, עשה

1. ברכות ס', א'

תנו רבנן הנכנס לבית המרחץ אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתצילני מזה ומכיוצא בו ואל יארע בי דבר קלקלה ועון ואם יארע בי דבר קלקלה ועון תהא מיתתי כפרה לכל עונותי אמר אביי לא לימא אינש הכי דלא לפתח פומיה לשמן דאמר ריש לקיש וכן תנא משמיה דרבי יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשמן אמר רב יוסף מאי קראה דכתיב כמעט כסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר להו נביא שמעו דבר ה' קציני סדום וגו'.

2. עין אי"ה שבת ב', ט', קע"ז

אמר אביי לא לימא אינש הכי דלא ליפתח פומיה לשמן כו'. האיש הבריא בגופו ונפשו לא יחרד ורעיוניו לא יבהלוהו גם בעת שיצייר לנפשו אסונות ופגעים, ומדת הגבורה לא תעזבהו. ע"כ הברייתא הראשונה שנאמרה בימים מקדם בעת ישב ישראל עוד שלו ושאגן ולא חובלה רוחו, דברה דברים כהוייתם על המציאות בכל דרכי אפשריותה, ולא חלה בזה כל אסון לרוח הגבורה הצריכה להיות תמיד עם האדם. אמנם בעת הגלות, שנחלשו הנפשות, צריכות ההרגשות לשמירה יתירה, וביותר רוח הגבורה עלול להיות נפגע מכל רעיון מחריד. ומצד חלישות הנפש אין האדם שליט להסיר מלבבו רעיוני עצב וחרדה אם רק הוציאם בשפתו. ע"כ אל יפתח אדם פיו לשטן, כי התכונה החלשה המחוברת לעם ד' ע"י תגרת יד אויביו וצרותיו הרבות, אם כי בקרבן רוחו מלא אומץ וגבורה. אבל צריכה היא שמירה מכל ציור מרעיד ומחליש. וההחלשה והפחד ומיעוט הגבורה, הם מכינות את האדם לנפילות רבות, גשמיות רוחניות, "טוב לפני האלהים ימלט ממנה". והדבר נוהג אפילו בתכונות הרוחניות וגם במצב הכללי בעת ההתמטטות וחסרון הגבורה הבריא, כי אז מוצאים הציורים החיצוניים מקום לפעול ע"פ דרכם, עד שאפילו ביחוסים המוסריים הכלליים ראוי להשמר מהתפרצות דמיונות רעות ע"י הדיבור. "כמעט לסדום היינו" הנה התוכחה ביאוש כזה, גורמת באמת נמיכת רוח וקלקול מוסר, עד שנכון הוא הדבר ע"פ האמת הברורה לקרותם קציני סדום. ויש בזה מקום לימוד בעניני התוכחה והלימוד וההתעוררות הכללית בעניני הכלל, שלא לתאר המצב, בין הרוחני בין הגשמי, בצבעים של יאוש ואפלה גדולה. שאין אותן הציורים מביאים לרומם את העם, כ"א להשכיך כבודו לעפר, לרפות ידיו ולהשפילו, והרעיונות המשפילים את הרוח, פועלים בעל כרחו של האדם הפרטי וגם בע"כ של האומה בכללה.

3. עולת ראי"ה ב' עמ' פ"ב-פ"ג